

ERDÉLYI GAZDA

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Külmagyar u. 27.)
czimzendők.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1871 egész évre:
Egyleti tagoknak 2 fr. —
Nem tagoknak 4 „ —

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Aron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Georgikai felolvasások.

II.

1) Az ehető gombák tápértéke.

Alig van foglalkozási kör, melyet a tápanyagok s tápszerek közelebből érdekelnének, mint a gazdáét. Míg a társadalom egyéb osztályaira inkább csak átvitt értelemben, addig a gazdára a szó betűszerinti értelmében illenek a sokszor ismételt igék: „Arczodnak verejtékével keressed a mindennapi kenyeret!”

Tápszerek s tápanyagok, mondám fentebb, s e két fogalmat szükséges egymástól szabatosan megkülönböztetni; a tápszerek az állat- vagy növényországból származó többé-kevésbé összetett testek, melyek az állati szervezetbe fölvétetvén s áthasonítottván, az életfolyamat által elhasznált részek pótlására s az életfolyamat fentartására elkerülhetlenül szükséges meleg fejlesztésére: tehát építő s fűtő anyagul szolgálnak. A tápszerek 2—5-ös vegytani összetételű anyagok keverékéből állanak s ez utóbbiakat tápanyagoknak nevezzük. A hús, tej, liszt, széna stb. tehát tápszerek, az ezekben foglalt fehérnyék. szénhidrátok, zsirok, földsó, viz stb. pedig tápanyagok.

Valamely tápszernek tápértéke a benne foglalt légenytartalmu s légeny nélküli tápanyagok helyes arányától függ.

Az újabb élettani buvárlatokból azon következtetést vonhatjuk, miszerint tápszereink helyes összeállításánál arra kell a főfigyelmet fordítanunk, hogy a tápanyagok két főcsoportja, a légeny tartalmu és légeny nélküli anyagok oly arányban álljanak egymással, mint 1 : 5; ily összetétele van első tápszerünknek, az anyai tejnek, valamint megközelítőleg gabonafajaink lisztjének. Az olyan tápszereket, melyek az állati szövetek képzésére mulhatlanul szükséges fehérnyemű anyagokat aránylag nagy mennyiségben tartalmazzák kiválólag táplálónak nevezzük; ilyen például a marhahús, melyben a fennebbi tápanyagok viszonya úgy áll egymáshoz, mint 1 : 1, 7. Az ilyen fehérnyedűs, mintegy koncentrált tápszereket oly módon élvezzük helyesen, ha burgo-

nyával, rizsszel, zsiradékokkal s más oly tápszerekkel keverjük, melyek igen kevés fehérnyemű anyagokat tartalmaznak s egyedül élveze nem alkalmasok a munkás ember testének bevétele s kiadása között az egyensúlyt fentartani. — fehérnyedűs tápszerekkel élveze azonban éppen kiegészítik a szükséges természetszerű arányt.

Az állati tápszereknél tetemesen olcsóbb növényi tápszerek között aránylag igen kevés van, mely dús légenytartalmánál fogva képes volna a húst pótolni; a szegény népnek, mely némely vidékeken egész télen át a magában csekély tápértékű burgonyával tengeti életét, az éhség testét épp úgy mint szellemét eltörpíti, míg a tehetősebb, ki a szükséges húst képes beszerezni: testi és szellemi épségnek örvend; amaz a burgonyában, hogy úgy mondjam, szolgásgot eszik maga s gyermekei számára, míg emez a hústáplálékkal szabadságot, függetlenséget biztosít magának s utódainak; legyen elég e helyen a csaknem kizárólag hússal táplálkozó hatalmas angolokra s a csaknem kizárólag burgonyán tengődő elnyomott irekre utalnom. — A növényi tápszerek között különösen kitűnnek s a hússal csaknem egy színvonalon állanak a hüvelyes vetemények magvai, — azonban ezeket részben még felülmulják a rendesen igen kevés figyelemre méltatott ehető gombák.

Wicke ujabban ezen fontos tápszereket tüzetes vegytani vizsgálat alá vette, s a vizsgálatának tárgyát képező öt gombafajnál következő viszonyt talált a légeny nélküli s légenytartalmu alkatrészek között:

Boletus edulis (vargánya)	1 : 2,82.
Cantharellus cibarius (tojás-gomba)	1 : 2,51.
Clavaria flava (tenyér-gomba)	1 : 2,41.
Morchella esculenta (kucsma-gomba)	1 : 1,47.
Tuber cibarium (szarvas-gomba)	1 : 0,76.

A gombák légenytartalmu alkatrésze megegyezik az állati fehérnyével, légeny nélküli alkatrészeit pedig egy különös cukorfaj, a mannit, az almasavval azonos gombasav, s végre vegyi összetételére a növényi sejtenynek megfelelő fungin képezik. A táplálkozásnál oly fontos szerepet ját-

szó ugynevezett tápsók, nevezetesen a phosphatok és káli-sók megközelítőleg oly mennyiségben fordulnak elő a gombákban, mint a marhahúsban, mely fontos tápszerral tehát a gombák minden tekintetben versenyezhetnek.

A gombák kiváló tápértéke méltó figyelmet érdemel s igen kívánatosnak látszik, hogy a kertészek, erdészek s gazdák ezen fontos tápnövényeknek nagyban való tenyésztésére kiterjeszkedjenek, s hogy így a gombák a kulturnövények sorában méltó helyeket elfoglalhassák. Eddigelé a kertészek csak is az *Agaricus campestris* (csiperke) tenyésztették; újabb időben déli Franciaországban s Piemontban a legjobb sikerrel üzik a szarvasgomba mester-séges tenyésztését.

Hogy mily értékes termelési cikk a szarvasgomba, ezt a következő statistikai adat bizonyítja: 1869-ben a franciaországi piacokon 3.184,000 font szarvasgomba kelt el, s 15.888,000 frankon értékesített.

Nem lévén czélom e helyen a gombák tenyésztéséről értekezni, csupán csak néhány elméleti adatot akarok felemlíteni, melyek a gyakorlat terén mintegy ujjmutatásul szolgálhatnak.

A magasabb gombák, melyek minket érdekelnek, a Basidiomyceták s Ascomyceták egyes családjaiba tartoznak, s kétféle módon szaporodnak, t. i. sporák és myceliumaik által. Mindenek előtt ki kell emelnem, hogy az, a mit a közéletben rendesen gombának szoktunk nevezni, tulajdonképen nem a gomba maga, hanem annak csupán azon szerve, melyben a sporák (csirasejtek) képződnek, tehát a sporatartó vagy sporagyümölcs (stroma, receptaculum). Ezen sporagyümölcsnek vagy egész felületén (pl. *Clavaria*), vagy belsejében (pl. *Tuber*), vagy végre, mint az u. n. kalapos gombáknál a kalap alsó lapján, különös anyasejtekben képződnek a sporák. A tulajdonképi gomba a földben, a fák kérgében, vagy korhadó állati s növényi hulladékokban fészkel; hálózatosan elágzó, össze-vissza kuszált finom fonalacskákból áll s gombatelepnek (*Mycelium*) neveztetik. Ezen gombatelep néha évekig meddő marad s gyakran nagy területeket behálóz vékony fonalaival, kedvező körülmények között azonban finom szálacskáin parányi, szemölcsalaku testecskék képződnek, melyek többnyire bámulatos rövid idő alatt, vagy a föld fölött, vagy az alatt, gombagyümölcsesé fejlődnek. A gombatelep földestől eltéve évekig megtartja életképességét s legczélszerűbben ezek után lehet a gombákat mesterségesen tenyészteni. Hogy a sporákból közvetlenül gombagyümölcs nem, hanem előbb gombatelep képződik, ez magától érthető.

A gombák tenyésztésének feltételei: legalább is 12-15° R. hőmérsék, korhadó állati vagy növényi részek, árnyas hely és sok nedvesség. A gombák táplálkozásukra nézve eltérnek a többi növényektől, s inkább az állatokra emlékeztetnek, a mennyiben a szervetlen tápanyagokat nem képesek áthasonítani, hanem mindannyian szervs anyagokat igényelnek, melyeket korhadó állati s növényi hulladékokból vesznek fel és miként az állatok: a levegőből élelmet kötnek le, s szénsavat bocsátanak ki magukból.

2) A fény befolyása a keményítő képződésére.

A keményítő (*Amylum*); a legnagyobb fontosságú növényanyagok egyike, köztudomás szerinti vízben oldhatlan,

parányi szemcsék alakjában fordul elő a növények különféle szöveteiben; ily minőségben azonban a növények életfolyamatában közvetlenül nem játszik oly fontos szerepet, mint inkább közvetve. A keményítő-lisztet ugyanis tartalék-tápanyagnak kell tekintenünk, mely a növények gyors, buja tenyészése alatt nagy mennyiségben képződván, azoknak különböző részeiben (levelében, magvában, törzsében, gyökerében, rügyei- s gumóiban stb.) felhalmozódik, hogy később, különös vegytani változáson menve át, a növények egyes szerveinek felépítésére a szükségelt anyagot szolgáltatssa. A keményítőnek felhasználása, miként alább látandjuk, gyakran igen rövid idő alatt megy véghez.

Ha a keményítő képződésének helyét puhatoljuk, azon meggyőződésre jutunk, miszerint eredetileg a növények zöld részeiben, a magasabb növényeknél tehát kiválólag a levelekben, lép fel, melyeknek sejtjei apró, zöltszinű gömböcskéket — úgy nevezett levélzöld- vagy chlorophylltestecskéket — tartalmaznak. Ezen chlorophylltestecsek mindegyike mint egy vegytani műhelynek tekinthető, melyben keményítő szemcsék gyártatnak. Ha a levelek zöld fest-anyagát borszeszszel kivonjuk: igen tisztán láthatjuk a már most szintelen chlorophylltestecsekben a bennök képződött keményítő szemcséket, főleg, ha azokat jód-oszlattal kékre festjük. Oly növényekben, melyek chlorophyllt nem tartalmaznak, keményítő sem képződik soha; ilyenek például a gombák. Kivételt a virágos növények között egyedül néhány élődi képez, (pl. *Orobanche*, *Cuscuta*, utóbbi fűnyüg vagy fecskefonál néven ismeretes) melyek daczára annak, hogy semmi részük sem zöld, mégis tartalmaznak keményítőt; ezek azonban a keményítőt valószínűleg az anyanövénytől kapják, azon növénytől, melyen élődnek, éppen úgy, mint például a növények gumói, melyekben magukban keményítő nem képződik, hanem csakis a levelekben már előképzett rakodik le. Az ősszel lehullott sárga levelekben szintén hiában keressük többé a keményítőt, miután még a zöld levélben dextrinné (mézga) s szőlőcukorra változott át s mint ilyen vízben oldva a gyümölcsök édes nedvét képezi; avagy feldolgoztatott a növények szilárd vizát képező sejtenyenyé (cellulin) s ligninné stb., vagy végre ismét lerakodott, mint tartalék-tápanyag, keményítő szemcsék vagy olajcseppek alakjában a törzs- és gyökérszervek, vagy magvak sejtjeibe.

Miután a keményítő képződése a chlorophyllal ily szoros oki viszonyban áll: igen természetes, hogy mindazon körülmények, melyek a chlorophyll fejlődését elősegítik, elősegítik egyszersmind a keményítő képződését is s viszont; ha a chlorophyll képződése bármely körülmény által megakadályoztatik, megszűnik egyszersmind a keményítő képződése is.

Tapasztalásból tudjuk, hogy a növények csak azon esetben zöldülnek meg, ha világos helyen tenyésznek (megjegyzendő azonban, hogy különböző növények élénk diszlésökhöz a világosságnak igen különböző fokozatait igénylik s míg némelyek csakis verőfényen diszlenek, mások ismét a sűrű erdők árnyékát kedvelik), ha ellenben valamely növényt setét helyen tenyészttünk, levélzöld nem fog benne fejlődni, miként ez a pinczében kicsirázó burgonyáról, vagy

a cserépsüvegek alatt tenyésztett spárgáról eléggé ismeretes. Hogy az ily setétben tenyésző növények keményítőt nem tartalmaznak, ezt már a priori feltehetjük; a görcsői vizsgálatok ugyanezt bizonyítják.

Sachs, Prillieux, Famintzin, Kraus s mások újabb időben számos kísérletet tettek annak kipuhatólására: mily befolyást gyakorolnak a fénynek különböző fokozatai, a nap szinképének hő-, fény- s vegytanilag ható sugarai, tehát a különböző színű fénysugarak a keményítő szemcsék fejlődésére. Azon igen érdekes kísérletek eredményeit, melyeket Kraus e tárgyra vonatkozólag legújabbán eszközölt, óhajtom ezennel röviden előadni.

Mindenek előtt meg kell jegyezmem, hogy a kísérletre használt növények, a kísérlet tétele előtt mindaddig setétben tartattak, míg chlorophylltestecseikből a keményítőszemcsék végképp elenyésztek.

A különböző színű fénysugarak hatásának kipuhatólására Kraus a napfényt két különböző oldaton át bocsátá a vizsgálandó növényekre. Az egyik oldatot kétszerchromsavas kali, a másikat kénsavas rézlegammoniak képezé, melyek közül az első a napspectrumnak vörös, az utóbbi annak kék felét bocsátja át.

Kraus kísérleteinek tárgyát nem csak egészen különböző családokból, hanem egymástól távol álló növénykörcsökből választá, s e szerint azon meggyőződésre jutunk, hogy vizsgálatai eredményének főbb pontjai valamennyi növényre nézve érvényesek. A kísérletek tárgyát következő növények képezék: a virágtalan növények köréből Spirogyra (Algae), Funaria hygrometrica (Musci frondosi), a virágosok köréből Lepidium sativum (salátaszászsa, Brunnenkresse), Betula alba (nyírfa) és Elodea canadensis.

A vizsgálatok végeredménye a következőkben foglalható össze:

1.) A keményítő képződése közönséges nyári hőmérsék hatása alatt szerfelett gyorsan meg véghez a keményítőtől teljesen ment Chlorophylltestecsekben.

Közönséges, szétszórt napfény befolyása alatt a Spirogyra, Lepidium- és Betulában 2, az Elodea- és Funariában 4—6 óra mulva képződnek az első keményítőszemcsék; verőfényen ellenben a Spirogyrában már 5 percz-, az Elodea- és Funariában pedig $1\frac{1}{2}$ —2 óra mulva.

2.) Keményítő a szinképnek mind vörös, mind kék felében képződik; vörös fénysugarak befolyása alatt a keményítőképződés hasonló gyorsasággal meg véghez, mint teljes napfényben; kék sugarak befolyása alatt ellenben tetemesen lassabban.

3.) A hőmérsékkel a keményítőképződés erélye is csökken; mindemellett még feltűnő alacsony hőmérsék alatt is képződik keményítő.

Krausnak vizsgálatai a fentebbieken kívül még különösen megerősítik azon újabb physiologiai tantétet, miszerint a keményítő nem képződik a növény többi szervei által már organizált vegyületekből, — miként ezt az élet-

tan régebben tanítá —, hanem közvetlenül szervetlen anyagokból: az éleny, köneny és széneny közvetlen vegyüléséből. — Ezt bizonyítja többek között a keményítőnek aránylag szerfelett rövid idő alatti képződése, továbbá az, hogy még a törzsről levágtott egyes levelekben is, melyekben nyoma sem volt a keményítőnek, vagy cukornak, hasonló gyorsasággal képződnek keményítőszemcsék, miközben a metszlapról folytonosan lég- (éleny) buborékok válnak el. S valóban csakis úgy magyarázhatjuk meg, mily módon képes némely apró alga (hinár) néhány hét alatt egész tavakat benépesíteni, s hogyan képes például a tök néhány hónap alatt aránylag oly roppant nagyságu törzset, leveleket s oly óriási gyümölcsöket létre hozni, ha feltételezzük, hogy a növények a légeny nélküli anyagokat, nevezetesen a keményítőt, melyből valószínűleg minden többi légeny nélküli anyag képződik, közvetlenül szervetlen anyagokból, a levegőből felvett szénsavból s a gyökér és törzsön át felszívargó vízből képesek előállítani.

A fentebbiekkel kapcsolatban még egy fontos élettani tényállást akarok említeni, mely mindeddig kevésé méltányoltatott; arra t. i. hogy a levelekben nappal képződött keményítő, éjjel ismét feloldatik s elvezettetik a növények többi részeibe, hogy, mint fentebb érintém, szövetképző anyaggá válják, vagy mint tartaléktápanyag ismét lerakodják. A nap és új váltakozása tehát a növények életfolyamatára nézve a legnagyobb fontossággal bír.

Dr. Entz Géza.

Borászati közlemények.

VIII. *)

Karó helyett drót.

Minden szőlőbirtokos tudja, mily nehezen lehet szőlőkarót szerezni, s a mi van is: néhány év óta mennyire megdrágult. Régebben például: a tordai piacon a fenyő-csap karó ezerét 6—8 frton. meg lehetett venni; most 20 frtot is elkérnek érte, s ennyiért is keveset lehet kapni.

Egy rendesen ültetett szőlőbe, hol a tőkék sorban és egyenként 3 lábnyi távokra állanak egymástól, az erdélyi karikás miveléssel 6400 karó kell holdanként, melynek ára, ezeret 20 frtjával számítva, 128 frtot tesz. Nem beszélék én itt olyan szép két öles karókról, milyent a jó kolozsváriak szeretnek; ilyenek isten tudja még mibe kerülnének!**) Ha a városi polgár multságot, elszorodást talál abban, hogy üres óráiban szőlőmivest játszodják: nem veszi oly nagyon aprójára: vajon egy pár forinttal többet-kevesebbet ad-e ki szenvedélye kielégítésére? bárha nem kellene felednie, hogy a gazdaságban csak az szép, a mi czélszerű. Már pedig mikor egy karó két oly magas, mint a mily magasra a tőkének valaha

*) Lásd I—V. az 1069,— VI—VII. az 1870-iki évfolyamban.

**) 1870-ben ezere 40—50 frt volt o. é.

nőnie kell: ekkor csak ok nélkül árnyékol s a szél rohamaitól szenved igen sokat; ezek pedig nem célszerű dolgok.

A közönséges karók használatának sok rossz oldala van; a korhadt hegyüeket, minden évben ki kell szedni, újra helyezni s ismét beütni. Ez már magában is drága munka, s ha kellő gonddal nem történik még sok egyéb kár következhetik belőle; minden nagyobb szél után földre fekszik egy sereg a hozzájuk kötött tőkékkel együtt, s ott marad, míg a vinczellér felállitgatni jónak látja. Az is gyakran megtörténik, hogy a karó ismételt leszurásakor — hogy erősen álljanak más-más lyukakba — a szőlőtő gyökereit sértjük meg.

Mennyi ideig tart el egy csapkaró? bizonytalan; rendszeren 4—5 évnél többre nem lehet számítani velők, bár egyes darabok kivételképp jóval hosszabban tartanak; a sokkal romlandóbb, fűzfa karókról beszélni sem akarok.

Hogy karó nélkül is lehet szőlőt tartani: egész vidékek bizonyítják. Az Érmellék például karó nélkül tőkére miveli szőlőit; ugyanezt gyakorolják Franciaország több vidékein. Trouillet egy sokaktól elfogadott rendszert állított fel, mely szerint a tőkének 6 hüvelyknyi magasban feje készül, s ezen 3—4 rövid csapot hagynak, melyekről a termőveszszők fakadnak; ezen vesszőket aztán meglehetősen rövidre szabják, úgyhogy a fürtöket minden támasz nélkül megbirhassák. Trouillet rendszerét fogadta el és követte Tisza László úr, mezőcsáni szőlőjében; reményilem, hogy a legközelebbi években már az eredményről ítéletet mondhatok. Addig is azonban elmondom olvasóinknak: mit tartok én a szőlő legjobb, s főleg legolcsóbb művelés-módjának?

— A helyett, hogy minden tőke mellé 1—2—3 karót tennék, csak 5 tőkére, vagyis minden 2 1/2 ölnyi távolra, ütök egy-egy rövid karót s ezek közé két sorjával drótot húzok végig. Hogy ez az eljárás alkalmazható legyen: a tőkéknek természetesen szabályos sorokban kell ültetve lenniök; de hát fölteszem minden előretörékvő gazdáról, hogyha nem úgy ültette volna is: homlitás által tőkéit sorba hozta.

A drótos műveléshez 3—3 1/2 láb hosszú tölgyfa karócskákra van szükségem, melyekből 1—1 1/2 lábnyi kerül föld alá s 2 lábnyi kiér; ekkor a földszintől 1 láb magasban feszitem ki az első drótszálat s még 1 lábbal magasabban a felsőt. Ha a karók 8 láb hosszúak, — miként a Küküllő mentén szokás, — kettőbe vágatom őket, s fölőnyt hagyok belőlük földszinten felül; ekkor a felső drót a karók tetejénél 1

lábbal alább furt lyukakba esik. Ebben az a haszon, hogyha a kis karó földbe vert része idővel elkorhad: fölföltre kurtitva még egyszer meghegyezhetem s 1 lábnyival sülyesztve tovább használhatom; a drótot természetesen rajta 1—1 lábnyival fennebb költöztetvén, hogy a felső drót másodszor a karó tetejére essék. Öles karókat két darabra vagdalva csak egy ízben használhatok; egy rendbeli rendszeren 6 évig tart. A drótok felhuzásával a sorok végeihez egy-egy karót rézsut ütök be, s ezekre erősitem a szálat.

A drót-szerkezet első beállítása jelentékeny költséggel jár. A 8 láb hosszú tölgy karók száza a Küküllő völgyében 5 új frt körül jár (most úgy hallom 10 frt), ezeket kettőbe vágva: 100 darab rövid karó kerül 2 frt 50 krba; 1 holdra kell 1300 darab s ezeknek ára lenne 32 frt 50 kr; az egyszeri rövidítésre alkalmasak lévén 10—12 évig meg lehet érni velők. Továbbá kell holdjára Bábo számítása szerint 40 ezer láb 13 numerusu vasdrót, melynek árát ő 108 frtra teszi. Az én eljárásom szerint több drót kell-e? vagy az mit nekem a kereskedésben 13 szám alatt adtak vastagabb? de nálam mindent összeszámítva az 1 holdhoz szükséges drót, karó és munka, mintegy 200 frtba került. Csak az a nagy kérdés mire tapasztalatból még felelni nem tudok: meddig fog tartani? némelyek szerint eltart 20 évig, mások szerint 80-ig is! én megleszek elégedve, ha 12 évig megérem velők, mert ekkor is jóval olcsóbbá kerül a drótművelés a közönséges karós művelésnél.

A vele való bajlódás sokkal kevesebb; ha egyszer a drót fel van húzva: nincs az a vihar, mely megbontsa; a tavasszal felkötözött venyigék szilárdul egy helyben maradnak őszig; a gerezdek kis különbséggel egyenlő magasban csüngve: csaknem egyszerre érnek. Már 4 éve gyakorlom ezt a művelés-módot s előnyeiről annyira megvagyok győződve, hogy évenként tovább terjeszkedem vele.

Ez az én művelésmódom Guyot rendszere szerint való, de egy kis változtatással. A helyett, hogy miként Guyot teszi: minden tőnél a magfa számára 1 hosszú, s a termőfa számára meg 1 rövidebb karóra lenne szükségem, — miként fennebb emlitém, — nekem csak minden 2 1/2 öl távolságra kell 1 rövid karó. A termőfát a földtől 1 lábnyira, az alsó drótra költöttem, s a lecsönkázott vesszőket, melyek a gerezdeket hordozzák: a felsőre a magfát mikor a felső drótot meghaladva kellőleg megerősödött egyszer oda köttetem a felső dróthoz; aztán ha még 3 lábnyival tovább nőtt, másodszor megköttetem ott, hol a szomszéd tőkét érinti.

Igy marad aztán a magfa csüngve, szétágazva augusztus vége feléig, mikor is a végét, a 2-dik kötésen egykissé túl, le kell csonkázni. Oly esős évben, mint a közel mult, mikor némely szőlőfaj 2 öles vesszőket is hajtott: kétszeri csonkázásra van szükség. A munka könnyítéseért: ezt a csonkázást, s a termővesszők és hónaljok kurtítását is nagy nyíró ollóval végeztetem; az időkimélés tetemes és semmi rosz következtét nem vettem észre.

— Nem hagyhatom észrevétel nélkül, hogy midőn kormányunk százezreket áldoz gazdasági iskolákra, mint a gazdaságokra, kiállításokra satb. az ország közhasznáért: miként tilthatja el a gazdáktól a legszükségesebbet, az olcsó vasat. Csak azért, hogy néhány nyomorult hazai vasgyárunk, — melyek nézetem szerint míg ily módon kényeztetne les nek, életképesekké nem is válnak, — a külföldi versenytől védve legyen: mi szegény gazdák kényszerülve vagyunk eszközeinket kettős árban vásárolni!

A mi a levegő az emberi életre, épen az a vas a földmivelőnek; s ez van eltiltva tőlünk, hogy ne vásárolhassuk ott, hol legjobb és legolcsóbb. Belgiumban a vasdrót épen féláru, mint nálunk, s mert mi ezt az olcsó gyártmányt nem használhatjuk: csak a vagyonosb szőlőbirtokosok képesek a drótfelszerelés költségeit hordozni; a többiek kénytelenek tovább is miként eddig, az erdőpusztító és számtalan erdőcsempészetre alkalmat adó karókat használni.

Semmiel sem okozhat egy kormány nagyobb kárt, mint jóakaró tudatlansággal!

Pageť János.

Borászati nyílt válasz.

(Háromnak egyszerre.)

Három ismerősöm az ország megannyi vidékéről intézte hozzám egy hét alatt ezen kérdést: mit ültessünk? Mindenik bortermelő; pinczéik ászkain tele hordók hevernek; asztalaikon, barátok, vendégek koszorujában tüzes borok habzanak, melyek mellett gyakran enyhül a hazafi bú fájdalma, gyakran üli vidám ünnepeť a zajongó jó kedv. É-ök kérdik: mit ültessünk? engedek a bizalmas felhívásnak, s elmondom, mind háromnak egyszerre, mi boldogabb országokban már rég el van mondva, sőt meg is csinálva. A nyilvánosság előtt mondom el azért, mert minden a közönség fülei hallottára elmondott szó, vagy jó tanács, hallgatag felhívás arra, hogy a ki ért a dologhoz szolljon hozzá; vagy ha kell jobbat tanácsoljon.

Sejteni vélem, a mi szívetek fenekén van, s kimondani nem meritek. Ti szakítani akartok az eddigi rendszerrel; kezditek belátni, hogy a mi az apák idejében hasznos lehetett, az nekünk romlásunkra van. Kezditek

belátni, hogy a mint eddig termeltük, borunk, a falu vagy város határán túl nem sokkal többet, néha kevesebbet ér, mint a pinczében. Belátjátok, hogy van áldott éghajlatunk, felséges fekvésű hegyeink, heted-hétországgra szóló szüretünk; de nincs a mi a munka után megtermi az áldást, nincs pénz, s ami a jövedelemnek életfeltétele: nincs borainknak kellő hitele. Egy szóval: ti a gyökeres reform azon kicsiny, de bátor seregéhez akartok felcsapni, mely nem kevesebb kitartással, mint áldozatok árán már is nevet és jó véleményt vivott ki hazánk boriparának. Minden attól függ: lesz-e elég belátásunk, szorgalmunk és értelmességünk ezen jó nevet meg is érdemelni?!

Idvezellek titeket e téren, s ezen nagy horderejű szándékban. Valóban a szeget a fején találtátok; mit ültessünk? ez a borászati káté első kérdése. Szerencsés megoldása a siker egyik biztosítéka. Kurta kérdést tesztek, de a dolgok egybefüggéséből azt következtetem, hogy ti a vegyes művelés czopfját szegre akasztottátok, s a faj beosztás elvének hódoltok; s itt is nem azt kerésitek, melyik szőlőfajnak van termékenyebb gerezdje, nagyobb és fényesebb szemei, melyik ontja jobban a levét: hanem melyik adja viszonyaink közt a legértékesebb bort, s fizeti meg legbüszásabban a termelő fáradságát? Azt már éppen sértésnek, s józan ítélőtehetségtök kicsinylésének vehetnétek, ha a kérdést honi fajainkra szorítán, mert hiszem ma csak a szűk eszű bányászat tartja bűnnek a saját fészek olcsórlását, ha abban épen nincs, vagy nagyon kevés a magasztalni való; nekünk pedig hazai fajaink egész csoportjában nincs olyan, melynek bora a behozott fajok borával a versenyt kiállhassa. A mi kevés volna: ritka helyen, s csak válogatott, úgy szólva mondva csinált időjárás mellett éri el kellő tökélyét; olyan időjárás mellett, a milyen az erdélyi Kárpátok keretében tíz év alatt egyszer fordul elé. Valóban félszeg gazdálkodás lenne: minden tizedik év aranyesső terméséért, 9 évig éhezve és szomjazva szigorogni.

Csak megerősíthet jó szándéktokban, ha felemlítem, a mi épen velem történt: 9 évig miveltem szőlőt kitelhető gondnal, s költséggel és mi volt az eredmény? a 9 évi deficitek összegével saját birtokomat másodszer és pedig drágán vásároltam meg; 12 éve vannak tábláim nemes fajokkal b-plántálva, s azóta. nincs deficit többé; sőt a műveltetési árak folytonos növekedése mellett is szaporodik a jövedelem. Akkor fogni kellett a vevőt, s néha az is öröm volt, ha potom áron tudhattunk a gyarló jószágon; most csak volna akár mennyi: válogatni lehetne a vevőben.

Mit ültessünk? ha valakitől kérdezhetem volna 16—18 év előtt, most nem csak szóbeli, tettleges köszönetemet nyilvánítanám, s meglehet kicsiny szőlőgazdaságom is másképp volna berendezve. Így is jobb, mint régen, de másfél évtized tapasztalásai nem állottak rendelkezésemre, mint most, s nem azon tanulságok, melyeket magam számlájára, s az ország különböző borvidékein gyakran megfordulva, hazai borászatunk reformatorainak jószágain megfigyelni, s elsajtítani bő alkalmam volt.

Ezen tapasztalások, s tanulságok alapján adom leírását, úgy szólva életrajzát azon szőlőfajoknak, melyek külföldről behozva, nagyobb és kisebb mérvben új szőlő-

telepítésekkel gazdagították az erdélyi részek bortermő vidékeit, s termik azon jeles borokat, melyek bár csak a kezdetén állunk a reformnak, máris hazánkra fordíták a külföld figyelmét, s az erdélyi bornak életrevalóságát megállapították.

Tordán, kicsiny szőlőtelepembe berendezett 4 új faj ismertetését tájékozásul arra, mit ültessetek: bőségesen elégnek tartom. Hiven adom, a mit elmondani szükségesnek tartok, s réátok bizom a választást. *)

1) Első helyen emlitem fel a Ruländer-t, azon okból, mert mint nemesebb bortadó szőlő Erdélyben, csak nem egy század óta ismeretes. A Ruländer, s zürke és piros Clävner, nagyvái, nesz mélyi (Legrádi szerint, mert mind két helyen régóta szaporítják) s talányos színéért köznyelven barát szőlő nevek alatt fordul elő. Legelőször b. Nalácz István Bábolnán, s csak nem egy időben a múlt század végén egy francia eredetű nyugalmazott katonatiszt, a kalandjairól és hóbortjairól mais emlékezetes Dujardin, ki Kornis léányra házasodván, Gyulatelkén és Marokháznál jóságokat birt, ültette s szaporította, s hihetőleg alapította meg, ez által a marokházi bor hírére, melynél szakértők véleménye szerint az erdélyi földön alig van nemesebb. Volt alkalmam személyes meggyőződést szerezni azon fajokról, melyek az ottani hegyekben, Dujardin korából maiglan szaporítatnak, s ezek közt legelterjedtebb a Ruländer.

A kolozsvári régibb szőlészek közül Cseh Jánosnak volt belőle külön ültetése a házsongárdban, melyet halálával Nagy Elek tanácsos ur vásárolván meg, a telep tőkét Kis-Petribé tették át; és ezek a ruländer tőkék hozták fel kis-petri napját. Az ötvenes években keletkezett borászati mozgalomban a világhírű rizling foglalta el az erdélyieket, s kevesen méltatták azon figyelemre, melyet a Ruländer főleg erdélyi szempontból megérdemel. Mindenki rizlinget ültetett, s most még csak gr. Mikó szilvási jóságán, Kolozsvárt szorványoson kisebb birtokosoknál, s e sorok írójánál vannak külön ruländer táblák.

Igénytelen külsejű, kékes-hamvas színű válfaj kised gerezdekkel; tömötten fekszenek bogyói egymás hátán, s a szorult helyzetből tojásdad alakban domborodnak ki. Egyike a legtermékenyebb fajoknak; mindig oda gondolva: okszerű mivelés és a talaj jó erőben tartásának feltétele mellett; ekkor husztól, 40—50-ig menő gerezdet hoz. Ritkaság olyan év, melyben a gazdát cserben hagyja. Tenészetere erőteljes, sok és erős fát nevel, s ezért gondos metszés alatt kell tartani. Levessége arányban van termékenységgel, s a hordót traminernél és rizlingnél hamarabb megtölti; az importált fajok közt első helyen érik meg; a múlt évben a nálam levő fajok közt egyedül volt érezhető cukor-tartalma, s ezzel nagyon sok van mondva. Bora felette kellemes, édeskés, mérsékelt finom zamattal, mely 4—5-dik évében éri el legmagasabb tökélyét. Sokan szívesebben iszszák, mint a rizlinget; főherczeg János styriai jóságán nagyban mivelik, s bora csaknem oly árban kél, mint a rizlingé.

*) Egyszersmind utaljuk olvasóinkat a múlt 1870 évfolyam 11-dik számában a 106. lapon „Az erdélyi bortermő terület égjai viszonyairól“ című cikkre. Szerk.

Imé tehát ezen faj fölönnye: termékenység és koraérés, mellyel még a kövér szőlőt is megelőzi; s éppen ezért Erdély borterülete, mind azon helyeire, melyek a hűvösebb lég, s éghajlati gyors változások ártalmainak inkább ki vannak téve, vagy észkosabb oldalakon fekvő telepek számára, a Ruländerrel való új ültetéseket első sorban ajánlhatom. A természet mintha számunkra utalta volna ki ezt a jó termő, korán érő, s mégis finom bortadó fajt.

2) Olasz Rizling. (Wälsch risling) Ismertetéséből derül ki, miért tettem második helyre. Tudtomra Erdélyben csak nálam van belőle mintegy két ezer tőke, s Paget urnál egy nagyobb telep. 1858 küldötték Bollweilerből rajnai rizling helyett nagy engedelem kérés mellett, de azon biztosítással, hogy a cserét nem bánom meg. Ropantul boszankodtam, de a következés igazat adott a küldőnek. Megbecsülhetlen fajnak bizonyult be, s országos nyereségre lenne, ha minél nagyobb mérvben elszaporítják Erdélyben. Maga Paget ur, kiről pedig tudjuk, hogy nem szokta a dicséretet ok nélkül pazarolni, kedvezőleg nyilatkozik felőle. Egyetlen hibája, hogy növényi szervezete gyengébb, mint a Ruländernek, s az időjárás mostohaságai károson hatnak rá. De vetekedik ázzal rendkívüli termékenysége, s korai érése által. Múlt évben nem csak tenészetén, termésén is meglátszott az időjárás sanyarúsága; de jó vagy tühető években gazdag termést hoz, s csak nem egyszerre érik a Ruländerrel, sőt a minék nyomát importált fajoknál nem tapasztaltam, gyakran kedveskedik több kevesebb aszszuval is. Minden új fajt jóval felül mul borának bőségével. Egyforma terjedelmű ültetvényen két anynyi bort nyerünk utánna, mint a rizling, egy harmaddal többet, mint a ruländer-, és három annyit, mint a traminer után. És bora már kora érése után itélve sok szesz tartalommal bír, a traminer égető tüze nélkül, s a rajnai rizlingre emlékeztető mérsékelt zamattal; talán nevét is ezen zamatnak köszönheti. A kik a rizling zamatjával, savanykasságával nem tudnak megbarátkozni, az édes kedvű savanyos, s kellemes zamatu olasz rizlinget választják. Kolozsvárt nem egy van, ki előre szokta magának az én olasz rizlingemet lefoglalni, s rendesen kevés különbséggel azt az árt fizetik érte, a mit mások a rajnai rizlingért. Különösen ajánlom figyelmébe Kolozs, Doboka, B.-Szolnok, Felső-Torda, Maros- és Udvarhelyszék keletfelé lakó bortermelőink. A partiumbeli megyéknek, a Réz és Meszes, hegyvidékén fekvő falvai, sőt a Tövishát nagy része sem találna magának jobb fajt, a Ruländer, s olasz rizlingnél.

3) Piros traminer. Csak színére s nagyobb termékenységre nézve különbözik fejjér testvérétől. Ritka kellemes látványt nyújt, egy kláris-piros fűrtökkel gazdagon megrakott traminer-ültetvény. Az ötvenes években egyszerre kezdették megrendelni a rizlinggel. Talán nincs azon korbeli egyetlen nagyobb vagy kisebb ültetvény, melyből a traminer hiányzanék. Borászati becse általános elismerésben részesül, keresett és jól fizetett bora van. Nálunk is páratlan finomságu, de rendkívül tüzes, és átható illattal, mely nem csak az élvező érkekeit, hanem a léget elárasztja maga körül fűszerével Tulságos szesztartalma miatt a Capborokhoz hasonlítható. Éppen azért civilizált ember csak

cum grano salis élvezheti; nagyobb adagokban mint Botond bárdja Bizáncz kapuit, a vas természetével bíró organisztust is megrongálhatja. Tengerészeknél, fejrmedve vadászoknál, bravour ivóknál a szesz helyét bátran pótolhatja. Termékenysége nem hagy fenn kívánni valót, de érteni kell kaczormunkájához, czérnagyenge fája miatt, s talaját zsiros trágyával jó erőben tartani; különben hamar kimerül s tökéje is veszendőbe indul Termékenységevel csaknem megfordított arányban áll levedése. Fürtjei, bogyoí kemény vastag szijjas természetűek, s általában több benne a hús, a rost, mint a vér vagy a nedv. Néha egy 50 vedres hordóból alig sajtolunk ki 10—12 veder levét, s a taposó többször elkáromkodja magát, míg a lába alatt levő zsák megcsordul. Kora érésű faj levén, még silányabb években is értékes bort ad. Húsz év óta csak is a mult év képzett kifogást ezen szabály alól. A ki kedvelli a változatosságot még a borgazdaságban is; a ki remek specialitásokkal reméli ezüst vagy arany lakadalmát meginnepelhetni; a ki a kevés jóval is szerényen beéri, s utódnak árcsökkenés alá nem eső de értékben folyton növekedő vagyont akar fennhagyni: ültessen traminer táblát is s tegye el borát pin-czéje belső rejtekébe.

4) **Rajnai rizling.** Finis coronat opus! nem ok nélkül nevezik a borok királyának. Nem szorul dicséretre; mint a szinaranyak, vagy a gyémántnak, belértékében rejlik nemes levele. Már Plinius felemliti, s uva pusilla, uva piperita nevek alatt, mint nagy becsű bortermő fajt ismertette. Az ötvenes évek kezdetén lepte meg a csombordi hegyből szürt első rizlinggel b. Kemény István ismerőseit, s barátait; az történt velünk, a mi szép költemény, vagy a szép nő szemlélésével: hallani, látni és szeretni, mind egy volt. A ki megizelte a báró vendégszerető házában a rizlinget, magával vitte azon erős eltökélést, hogy ő is rizlinget fog természetni. Nincsenek pontos statistikai adataim a rizlinggel beültetett holdak számáról Erdélyben, de bizonyosan felül van ma 200-an, s az egész erdélyi borterületen észlelhető élénk, s naponta nagyobb mérvben terjedő mozgalomból ítélve, egy fél század alatt ezer meg ezer holdakra fog felemelkedni a rizling ültetvény. Tudom, azt is, hogy az a kis-csombordi kísérleti táblácska, mely az első rizlinget termette, ma már egészen kiszorította a 40 holdas gyönyörű szőlő telepnek more patrio ültetett tarka-barka tőkét. A mit a reformatorok, a mérész úttörők ritkán érnek meg, neki meglehet az az öröme, hogy példája villanszerűleg hatott honfaira, s a felköltött tevékenység már is meghozta gazdag gyümölcsstermését. A jólét új forrásainak felfedezése magában szép és maradandó emlék, de ha szavam volna, mégis azt az indítványt ten-

ném a Keményház családi gyűlésében, hogy a csombordi szőlőtelep ezen név alatt irassék be a család krónikájába: **Kemény István emléke.**

Nem szeretem az ördögöt falra festeni, mert a mint mondják: hivatlan is megjelenik; de azok közé se tartozom, a kik hü belé Balázs, neki mennek a falnak, s előszertet vagy szenvedélytől elvakittatva a nélkül fognak valamely vállalatba, hogy annak elejét-végét megfontolják. Különösen áll ez a gyökeres reform alapján megkezdett új szőlőültetvényekre nézve. Itt tele erszény, jóakarát, vállalkozási szellem: mind nem elég az idvességre. A termelő növény physiologiai alkotása, a természetének megfelelő tápanyagok, a talaj tulajdonságai, fekvés, éghajlat sat. megannyi tényezők, miknek ismerete s összhangzatba hozandó működése nélkül utóljára könnyen fiascot csinálunk, magunk s utódnak romlására. A felkarolt ügy iránti részvétem, s főleg mert kétségtelen megállapodásra az idő rövidsége miatt nem juthattunk, tartozkodást parancsol arra nézve, hogy nézetemet egyenesen kimondjam, de kötelességemnek tartom mégis egyetmást felemlíteni. Elsőben is a rizling éppen nem koraérésű, sőt a későn érő válfajokhoz tartozik; önként következik tehát, hogy nedves, hideg természetű talajba vagy hidegebb éghajlatok alá éppen nem való. 1859-ben Arthaber bécsi nagy kereskedő hiczingi pin-czéjében kóstolt rizlingtől még most is megrázkodom, ha visszaemlékezem, olyan savanyu volt, daczára különben kedves bouquetjének. Az is bizonyos, hogy nem minden borvidéken terem egyenlően jó rizling, a hol különben más fajok pompásan díszlenek. Tudok rizlinget, mely egy pár év múlva jó borra minősül, de teljesen megszűnt rizling lenni. Tudok borvidéket, melyen tüzes és jó minőségű bor terem, de rizlingje nem mérközhetik sem az alsó-fejérmegeyi felső borvidék, sem a Mezőségen termelt rizlinggel; és végre tudom azt, hogy homokos talajban szintén felenyire sem fejti ki mindazon nemes sajátosságait, melyekkel neki való talajban bővölködik. Már helyben Johannisbergen a Metternich-féle nagyszerű telep azon részén termelt rizling, mely történetesen tisztább s szüzebb agyagrétegeken fekszik, 50—100 percenttel emelkedettebb árokon fizettetik a többi felett. Televényes s jó erőben tartott agyagtalaj tehát a rizling anyai emléke, s valahol egészben vagy csak részben is hiányzik, olyan rizling borról, mely a mértéket megüsse, ne is álmadozzunk.

Legyen elég ezúttal Közelebből az erdélyi borfajokról is elmondom nézeteimet. Addig barátim! itt az irás, olvassátok, s válaszszatok. **Nagy Ferencz.**

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

III

Választmányi ülés jan. 2-kán 1871.

(Folytatás.)

7) Szentgyörgyi József tagtárs, mint a kolozsvári méhészegylet ügyvezetője, beadja az egylet fennállásának

három éves működését, s ezen működés eredményeit tartalmazó jelentését — Választmány köszönettel fogadja az érdekes jelentést Egyszersmind, miután hazánk fekvése s éghajlata a méhiparra nézve, rendkívüli időjárásu éveket leszámítva, felette kedvezőnek mutatkozik: kívánatosnak látja lapunk útján oda hatni, hogy hason tartalmu tudósítások és jelentések a méhipar jelen állásáról, valamint a

termelők által ezen iparnál követett rendszerekről s azok eredményeiről minél több helyről küldessenek bé a választmányhoz, illetőleg az „Erdélyi Gazda“ szerkesztőségéhez.

8) Indítványba hozatik, hogy miután magán és biztos tudomás szerint az állam által Ér-Diószezen felállított vinczellér képezdében, azon kedvező intézkedéssel szemben, mely szerint a növendékek közül 12 egyén láttatik el ingyen szállás- és ételmezéssel, még eddig csak is egyetlen növendék jelentkezett; minő utat kellene követni arra, hogy az érdekeltek saját érdekeiket felfogva, siessenek a kimutatott kedvező alkalmat, magok és vidékek hasznára megragadni, s az anynyi kedvezményvel egybekapcsolt oktatásban részt venni?

Ezen indítvány ötletéből szőnyegre hozatik azon rokon indítvány, hogy az erdélyi börtérületen is naponta érezhetőbbé lesz a képzett és értelmes vinczellérekben mutatkozó hiány; míg másfelől merőben más rendszert követnek az erdélyi szőlőbirtokosok a mivélésben, ennél fogva borászatunk érdekét tekintve, szükséges volna az erdélyi területen és legalább egy vinczellér képezdének állami költségen felállítása, még pedig olyan borvidék központján, hol a létező körülmények közt a szükséges tanerők kiállítására, s növendékek és hallgatók részvételére biztosabb kilátás mutatkozik. — Az első indítványt illetőleg arra, hogy a diószezi vinczellér-képezde számára tanoncokat lehessen szerezni, nem csak a lapok útján kellene hatni azokra, kikért az állam ama nemes áldozatot hozta, hanem a szomszédolt megyék kormányain lévő egyéneknek kellene az ügyet felfogni s érte lelkesülni tudó közegek útján a községekre s a községek vezetőire azon erkölcsi befolyást gyakorolni, melytől függ az elérni szándékolt cél kivitele,

Mi a második indítványt illeti, azt a választmány elfogadja, s kivitele végett felirást intéz az illető minisztériumhoz; nézete szerint legalkalmasabb pontok gyanánt Dicső-Szent-Mártont és Nagy-Enyedet jelölve ki.

9) A lyceumi nyomda igazgatója beadja a gazdasági-egylet számára készített nyomtatványokról szóló számláját 1870-dik évről, s kifizetésének elrendelését kéri. — A számla egyes tételei igazoltak lévén, annak összege 59 frt 79 kr-ban kifizettetni rendeltetik.

10) Kodolányi Antal igazgató a folyó hó 7-kén kezdőleg szombaton délutánként, 3 órán kezdve tartandó georgikai felolvasásokra meghívást jelent be. — Választmány köszönettel fogadja a meghívást, s reménységét fejezi ki, hogy tagjai közül számosabban fogják hallgatni az érdekes és tanuságos felolvasásokat.

11) Farkas Albert h. titkár jelenti, hogy jószágigazgatói állomásra nyervén meghívást, ezen meghívást el is fogadta; ennél fogva megköszönvén a választmánynak, s az egylet tagjainak személye iránt tanusított bizodalját, felkéri a választmányt, miszerint f. hó 8-kán új állomása helyére kelletvén mulhatlanul költöznie: méltoztassék a titkári hivatal ideiglenes bétöltéséről gondoskodni, egyszerűen átszámoltató biztosok kinevezését elrendelni. — Választmány sajnosan veszi h. titkár távozását, hivatali buzgóságának s tevékenységének elismerésül teljes meglegedését jegyzőkönyvileg is kifejezetni határozza.

Addig pedig, míg a titkári hivatal hivatal bétöltése felett intézkedni lehetne, felkéri választmány Nagy Ferencz tanárt, a titkári hivatalnak, mint a melynek teendőivel már több ízben volt módja mint rendes és alkalmi titkárnak megismerkedni, felvállalására; ki is, bár hajlott kora tekintetéből inkább nyugalmaztatásra, mint új kötelességek terheinek elvállalására tartja magát minősítettnek, a választmány kegyes elnévése reményében a titkári hivatalt a közelebbi választásig elfogadja. Átszámoló biztosokul Galgóczi Károly és Szabó Sámuel tagtársak nevezettek ki.

Nagy Ferencz,
h. titkár.

Rendkívüli választmányi ülés jan. 9.

IV.

1) Az ürességbe jött titkári hivatal bétöltésének módzatai vétetvén tanácskozás alá (Az ide tartozó határozatot közzétettük „Erd. G.“ 1-ső számában). — Határoztatik: hogy 1. a bétöltés jelenleg is pályázat útján történjen. 2. A pályázati hirdetésbe kifejezendő, hogy a pályázónak valamely gazdasági tanintézetet kellő előmenetellel végzett egyéneknek kell lenni. 3. A pályázó kötelezi magát, hogy megválasztatása esetére állomását három évig nem változtatja. 4. Biztos kilátás nyújtatik, hogy három évi kielégítő szolgálatja után fizetése 200 frttal javittatni fog. 5. A pályázati folyamodványok utolsó határnapjául márczius hó 31-ik napja jelöltessék ki. —

Helyettes titkár megbizatik, hogy a pályázási hirdetések nem csak a kolozsvári lapokban, hanem a „Pesti Naplóban s Politikai Ujdonságokban is, az egylet pénztárának lehető megkimelésével közöltesse.

2.) Farkas Albert h. titkár beadja az „Erdélyi Gazda“-nak 1870-ik évi bevételeiről és kiadásairól vezetett számadását. — Áttétetik megvizsgálás végett a lapfelügyelő bizottsághoz

3.) Az egylet által járatott lapok mindedig megrendelve nem levén, folyó évre következő lapok és folyóiratok megrendelendők: Gazdasági lapok; Anyagi érdekeink; Erdészeti lapok; Borászati füzetek; Weinlaube; Illustrierte Monatschrift; Chemischer Ackersmann; Landwirthschaftliches Centralblatt; Centralblatt für Inn- und Ausland; Hildebrand Annalen der Oenologie; az utóbbinak eddig megjelent évfolyamai is együttesen meghozatandók.

4.) Olvastatik az átszámoló bizottság jelentése, mely szerint a Timár Károly ur hivatalba lépése alkalmával készített okmány vétetvén alapul, butorok, könyvek, kellékek rendben találtattak; a Farkas Albert hivataloskodása alatt érkezett folyóiratok békötve és bejegyezve Nagy Ferencz h. titkárnak beszámoltatnak; a hiányzó bronz- és ezüst-érem felől azon felvilágosítást adta Farkas ur, hogy azok a pincze-egylet igazgatójánál vannak letéve. Ez alkalommal újból felmerült, hogy az egyletnek már megszorodott, s naponta szaporodó könyv- és iromány-gyűjteményét a mostani felette szükös és czélszerűtlen szekrényekben rendbe tartani csaknem lehetetlen; ennél fogva szükséges volna terjedelmesebb s besztás tekintetben is czélszerűbb szekrények készítettése felől gondoskodni. — A jelentés első

ága tudásul vétetik; másodiknak kivételét főként az egyeslet gyakorta változó szállásai s az ilyenkor fölmerülő szállítási nehézségek gátolják. Jelenleg azonban a mostani 3 szekrény mellé egy 4-iknek készítése határozottatik.

Nagy Ferencz,
h. titkár.

Küküllőmegyei gazdasági egyeslet.

I.

Folyó évi február hó 16-án D.-Szt.-Mártonban tartandó gazdasági közgyűlésre, a küküllőmegyei gazd. egyeslet tagjai, az igazgató választmány f. hó 4-én tartott rendkívüli közgyűlése 20-dik számú határozata folytán meghívotnak. D.-Szt.-Márton, 1871. február 4-n.

Farnos Elek,
jegyző.

II.

Értesítés Küküllőmegye gyümölcsészeti számára.

A küküllőmegyei gazdasági-egyeslet igazgató-választmánya jóváhagyván és helyeslően, az 1870. év november hó első napjain Radnóthon tartott gazdasági kiállításon működő rendező választmány azon eljárását, hogy a tárlaton kiállított, nem a megye területén termelt és nem ismert, körtve- és almafajokból, későbbi érésük idejében történendő izlelésre, példányokat tartott meg; az illető kostoló bizottmány f. év. január 6-kán befejezván az izlelést és benyujtván bírálatát: a választmány elhatározta, hogy azon itt nem ismert gyümölcsök neveztesenek meg és a megyei gyümölcsészekkel sajtó útján ismeretessenek meg, melyeket a bíráló bizottság, a küküllőmegyei gazdasági-egyeslet területén földtalaji és éghajlati tekintetéből is, tenyésztésre ajánlott.

I. Tanár Nagy Ferencz úr tordai nagybecsű és első jutalomra ítélt küldeményei közül:

1. Körtvékből: (izleltetvén 1871. január 6-kán)

a) Louis Zephirine I. rangu, érik okt.—novemberben; olvadó, zamatos, szép alaku, bár egy kis fojtóssággal. (Nagy F. úr megjegyzése: meleg expositioban lesz tökéletes, gazdagon s nagy gyümölcsöt terem.) b) Szürke őszi esperes, I. r., érés okt.—novemb., kitünő zamatos. c) Innominata, syn. Désire Jean Gilain, I. rang., érés novemb., kitünő, zamatteljes. d) Hartenpont, téli vajkörtve, syn. Ferdinand korona örökös. I. r., érés január—február, olvadó húsu, zamatteljes. e) Hartenpont késő téli vajkörtvéje, syn. Beurée des Rences, I. r., érés febr.—márczius, finom, olvadó húsu.

2. Almákból: (izlelvén: 1870 november 8-kán.)

a) Kisfehér galambka, I. rangu, érés decz.—február, kellemes ízű, kised csemege gyümölcs, (Calvill-féle.) b) Angol kórodai, I. rangu, érés deczember—február, kitünő jóságú, zamatteljes. (Izlelvén november 15. 1870.) c) Calvill alakú Reinett, II. r., érés márcz.—április, igen kellemes zamatu. Izlelvén január 6-kán 1871. d) Pirosgulderling, (Calvill-féle), II. r., érés decz.—márcz., szép alaku, kitünő jóságú. (Nagy F. úr szerint igen tartós.) e) Fehér olasz Gulderling, (Calvill-féle), I. rangu,

érés decz.—márcz., kitünő jóságú, alakja gyönyörű. (Nagy F. úr szerint a legfestőbb szépségű.) f) Pirospéppin, (Reinett), kitünő zamatos, I. r., érés decz.—márcz. g) Carmelita, vagy gyöngy kormos, (Reinett), I. r., érés decz.—febr., jó, kedves ízű.

II. Az erdélyi gazdasági-egyeslet küldeményei közül Kolozsvárról: Almák:

a) Üllner arany reinett téli(?) jó ízű, korai őszi gyümölcs, nem honi; (izleltetett 1870. nov. 15.) b) Arany péppin, téli, gyönyörű szép alaku, jó kedves ízű; nem honi, (izleltetett 1871. jan. 6-kán.) c) Bánfy Pál, téli, jó ízű, kellemes; honi, (izleltetett 1871. jan. 6-kán.)

A küküllőmegyei gazd.-egyeslet igazgató-választmányának 1871 január 15-kén tartott ülése határozatából

közli Farnos Elek,
jegyző.

Gyümölcsizelés decz. 1, 4-én 1870.

VIII.

Tisza Lászlótól:

Körtvék:

Cuvelier, éretlen és köves volt.
Broom Park, leves, de fanyar, III. aszt,
Victor comte de Morny, leves, de zamatja nincs,
nem ajánlatik.

Saint Germain, nagy körtve, nagyon köves, zamatja van egy kevés, de utóíze fanyar, összehuzó, III. aszt.

A gazd. egyeslettől:

almák:

Calvill-alaku reinette, zöld, egy kissé kormos, íze kellemes és savanykás, de levessége nincs, II. asztali, a tenyésztést megérdemli.

Fejedelmi Calville, finom, porhanyó húsa van, mely leves és jó zamatos, színe zöldes; elnevezése hibás, mert inkább Calville-alaku r., II. asztali.

Üllner arany reinette, (korábbi elnevezése: Uel ar. rein. hibás) jó közepes nagy, húsa finom porhanyó és kellemes zamatos, II. asztali, ajánlatik!

Diel reinette-je, húsa kemény és túl savanykás, zamatja kevés, III. gazd.

Sickhauzei vagy kórodai reinette, nagysága, színe hasonlít a francia szürke r.-hez, cukrossága és zamatja sincs több, II.

Horváth Mihály kapitánytól:

almák:

Sárga stettini, festői szép külsője van, nagy gyümölcs, húsa táplós, száraz és répa ízű, nem ajánlatik termesztésre.

Czitrom alma, közepes nagy, zöldes színű, kellemetlen savanyu, minden nemes íz nélkül, 18 év alatt mindig bőven teremett, III. gazd.

Surpasse reinette, nagy alma, színe zöldes-sárga, napos oldalán kissé vörhenyes, magháza Calvill-forma, izetlen, rosz, át kell oltani.

Szebeni tányér, közepesnél nagyobb, vörös csíkos, zamatja cukorossága nincs, át kell oltani.

Ánizs reinette, kisdéd, zárt magházzal, színe piros pettyes, húsa leves és érezhető r. zamata van, a korán szedés következtében fonyadt volt.

New-yorki reinette, közep nagy, zöldes-sárga, húsa omló, de kissé száraz, savanykás, közepes zamattal, fája nagy és későn terem, II. gazd.

Olasz rozmarin, kisdéd, szép sárga, húsa száraz, kevés zamattal, melyben a rozmarinnak nyoma sincs, III. gazd.

Körtvék:

D'Argenson, leves, de semmi kellemes zamata nem volt.

Pentecote, egyenlő tulajdonsága az előbbivel.

Virgouleuse, kásás, száraz, rosz volt.

Maréchal de la Cour, nagyon olvadékony, leves, de nem cukros és zamatos.

Doyenne d'hiver, szép és nagy, de túl volt érve.

Dr. Knöpfler Vilmostól:

almák:

Karmazsin alma, kisdéd, színe élénk piros, magháza kiváló nagy, íze nagyon vad, savanyu, nem ajánlatik.

Őszi piros cardinalis, nagy, piacos gyümölcs, húsa kemény, nem zamatos, III. gazd.

Reinette de Champagne, zöldes-sárga, húsa igen szép fehér, késő tavaszi alma, ugyanazért az ízlelésnél nem is volt elkészülve.

Névtelen bór alma, közepes nagysága, húsa nagyon puha s meglehetően cukros, de zamata nincs.

Páris mássa, festői szép alma, sárgás alapszíne, napos oldalán gyönyörű élénk piros; azonban kár, hogy íztelen és zamat nélküli, II. gazd.

Tök páris, ez is igen szép, valamivel zamatosabb és levesebb is, mint megelőzője, de azért csak II. gazd. A 8-ik számú bécsi páris volt.

Édes páris, húsa kásás, zamata semmi, szép gyümölcs, de nem érdemli meg a termesztést.

Abodi páris, éretlen volt s így félretétetett.

Pompás páris, (összehasonlítva a Lokodi Jánoséval) nem volt ugyan elkészülve, de finomságát így is lehetett érezni; a Lokodié birt legjellemzőbb zamattal. Az ízlelés alá került párisok közt ez ér legtöbbit, II. asztali.

Kurtaszáru páris, húsa roppanó, leves, eléggé jellemző páris zamattal, megérdemli a termesztést, II. gazd.

Nemes téli borsdorfi, kisdéd alma, szalmaszín-sárga, szára hosszú, húsa száraz, de porhanyó, zamata nincs, nem sokat ér, III. gazd.

Müller's spitz Apfel, húsa nagyon porhanyó omló, de száraz és zamat nélküli, bőven terem, II. gazd. alakja páris-forma zöld, alapszíne, egyik felén szép piros.

Oláh Lőrincztől:

almák:

Daróczi rózsza, húsa száraz és kemény, de jó érezhető zamattal.

Reinette rouge, szenyes-piros csikokkal vónalzott közepes nagy, leves, sajátságos zamattal, de semmi finomsága nincs.

Tányér alma, szerfelett nagy, zöldes-sárga színű zamata nincs, cukorossága kevés, levestége meglehetően, III. gazd. Ugyancsak tányér alma, nagy gyümölcs, alakja

szegletes, színe zöldes-sárga, iz-, zamat- és cukor-nélküli vad húsa van, nem méltó termeszteni.

Yngestrie reinette, közepes nagy bór-alma, omló, finom húsa kellemes, savanykás ízű, II. asztali.

Lelieux, alakja, íze egy az előbbivel, eltartása mindkettőnek sok gondot igényel, azért általában nem ajánlhatók.

Ifj. Csókás Józseftől:

almák:

Pogácsa alma, igen nagy, vörös csíkos, húsa szép fehér, de taplós s a mellett a zamat- és cukornak híre sincs benne, nem nekünk való.

Névtelen, alakja henger, jó közepes nagysága, színe fehér, zamatos, leves és cukros, I. gazd. II. asztali; íze reinette-szerű, ajánlatik!

Szentpáli Ignácztól:

almák:

Jegestányér vagy **király alma**, közepes nagysága, színe sárgás-zöld, napos oldalán gyenge piros, pontozott, húsa leves, de nem zamatos és cukros, gyümölcsét hullatni szokta, II. gazd.

Fátyol alma, jó nagy gyümölcs, zöldes-sárga színű, húsa puha, de taplós, zamata, levestége és cukorossága nincs, nem érdemes termeszteni.

Névtelen, kisdéd, alapszíne halvány-sárga, gyöngy-piros festéssel tündöklő fényes, szép külsője van, húsa roppanó, kellemes zamatos és cukros; egy a Multhaupt carmin reinette-el, II. asztali, ajánlandó!

A borkereskedő társulatok kérdéséhez. *)

M.-Vásárhely, február 10. 1871.

Erdély egyik legjelentékenyebb, s legszebb jövőt ígérő iparága a bortermelés oly lendületet nyert, a közel multban, mely egyfelől kedvező bizonyítéka földbirtokosaink azon törekvésének: gazdaszatunk e nevezetes termékét a külföldével egy színvonalra emelni, s azzal versenyre képesíteni; más felől pedig sokkal nagyobb jelentőségű lehet jövőre, sem hogy érdemes ne volna az iránynak, melyet e téren választani kell, megvitatására, időt és tért szentelni.

Magam részéről nem szándékom a bortermelés, kezelés, az elarusítandó borok, s azon vidékek megválasztásához szólni, melyek a kereskedés ez ágában a legfőbb és legjobb nyersanyagot adandják — ez az alakulandó egylet, vagy egyletek feladata levén, — de nem mulaszthatom el néhány figyelmeztető szót intézni azokhoz, kik ez ügy iránt kiválólag érdeklődnek.

A kolozsvári pincze-egyletnek feloszlása, s egy részvényes borkereskedő társulattá átalakulása már tény, s e lapok olvasói előtt is annak szükségessége és hasznossága már avatott toll által lett ismerttetve. Ugyanez időben van alakulóban Küküllő-megyében — Dicső-Szt.-Márton székhellyel — szintén egy borkereskedő-társulat, s már megszületett itt M.-Vásárhelyt is egy pincze-egylet alakításának eszméje.

Erdélyben egyszerre, egy időben, egy irányu, egy célú, három külön vállalat.

*) Bár lapunk sajtó alá rendezésekor érkezett, de többi rovataink kiszorításával is időszerűnek láttuk közreadni. Szerk.

A verseny bármely téren csak nagyobb és gyorsabb haladást idéz elő, mint ha egy pályázó kénye-kedve szerint lassan lépeget czélja felé.

De vajon czélszerű-e ily kis körben egy kereskedelmi czikkben oly nagy versenyt idézni elő, mely a három társulattól egynek, vagy talán kettőnek is bukását, vagy legalább is tengődését eredményezné.

A jelen esetben mindenesetre a Kolozsvárt alakult bor-kereskedő társulaté az elsőség; nemcsak mert könnyebb és czélszerűbb egybekötésben állhat a külfölddel, hanem azért is, mert az ott, egy már évek óta jó sikerrel működő egyletnek — értem a pincze-egyletet — tulajdonkép csak consequentiája, erősebb és szélesebb alapokra állítása.

És nem volna-e érdekében álló a Dicső-Szent-Mártonban és M.-Vásárhelytől alakulandó társaságoknak ezen fő egylettel való egyesülés s szintén a kolozsvári társaságnak, hogy az említett két vidéki egyletet érdektársaivá tevén, azokban magának nem versenyzőket, hanem biztos és erős támaszokat szerezzen?

Vegyük a dolgot úgy, a hogy tényleg állani fog: megjelenik szüret idején a jobb bortermő vidékeken 3 társaság megbízottja bor bevásárlás végett; a concurrentia emeli az árt, s magasított árak mellett lehet-e majd a külfölddel versenyezni? Nincs-e ez által mind a 3 társaság működésének jó eredménye veszélyeztetve?

E nézet nincs ugyan előnyére a bortermelő közönségnek, de nem vélek csalódnai, ha állítom, hogy a 3 társaság egyesülése által Erdély összes jobb bortermelő vidékei és magok a nagyobb bortermelők is egyesülve volnának, s a mit a must olcsósága által veszítenének: megnyernék azt a kereskedőtársaság nagyobb hasznában. Már pedig méltó, hogy az vegye a nagyobb hasznot, ki a bort nem csak megtermeszt, hanem azt külföldi borokkal való versenyre képesíti.

Tán igen is hosszúra nyúlt levelem, s bevégzem azt azon ohajtással: vajha ez igénytelen figyelmeztetés az illetők által megvitatásra érdemesítették!

R.

Levelezés.

Cserhalomtáj, jan. 28. 1871.

Folyó hó 10-én derült, 11, 12 lágy, 13 esős volt. 14-én hideg széllel fagy jött, mely 15 tiszta, 16, 17, 18 ködös idő mellett megmaradt a fagyponton. 19-én derült napfényes nap mellett délben 16° melegünk volt. 20, 21 esős idő, 22 borult, 23, 24 tiszta időt hozott, 25 reggel hó, délbe napfényes, este esős. 26 tiszta. Ténnap és ma folyton esik, vizeink áradnak. A marha vásárok élénkülnek, az ár hág. Gabona ár az eddigi.

V. E.

Egerpatak, január 28. 1871.

Januárius havának ez ideig, minden napja szép volt; folyvást felhőtlen ég csendes idővel; hó alig két új magas esett, s az is a verőfényes napokon megvékonyodott, Szt.-György körül pedig mi sem lett; a juhok teletetése ez ideig kevés költséggel járt, naponta kün legelésnek, míg a fagy tart a vetésen, aztán az ugaron; sok elhullott közülök, a mételyben, s még folyvást hullnak.

A méheknek is nagyon kedvezőtlen volt a múlt év; kevés mézet gyűjtettek, rajzottak eleget, de kevés haszon benne,

alig tíz közül lehetett egy rajt eltenni, s kétes, hogy az is ki fog e telelni, mivel a méz sem oly tökéletes, mint más években, mit onnan következtettek, hogy a bővebb mézű kosarakból már is sok méh hullott le; annak egyébiránt más a kezelésben rejlő okai is lehetnek. A gyöknevekkel sok elrothadt, nem készülhetvén el tökéletesen a sok eső miatt, a gyümölcsnél is ezt tapasztaljuk.

Gabona ára még mindég tartja magát; az élelmi czikkeket általában jól fizetik.

U. i. ma már borult idő van, a keleti szél felkölt, erősen dühöng, a havasokon hull is a hó.

M á r k I s t v á n.

Ó.-Kocsárd, 1871 febr. 4.

Küldöm a radnóthi, november elején tartott kiállításról szóló jelentést s különböző a küküllőmegyei gazd.-egylet működését tárgyazó jegyzőkönyvi kivonatokat az „Erd. Gazdá”-ban való közlés végett. *) Eddig, azért nem lehet, mivel a gyümölcs izelő bírálók csak a napokban adták be bírálatukat.

Mint ujságot, s egyletünk életére is befolyással bíró tényt irhatom, hogy a cultusminister úr, az egyletünk által kezdeményezett dicső-szent-mártoni fensőbb népiskolának összes tanárai fizetését és a felszerelési költségeket engedélyezni méltóztatott. Nekünk csak az épületet kell felemelni, mi a gazd.-egylet áldozatai és a megyei bizottmány készséges hozzájárulása után ez évben bizton várható. F a r n o s E l e k.

Kolozsvár 1871 febr. 12.

A kolozsvári új pincze-egylet alakító gyűlése tegnap, 11-kén, d. u. 3—6 óráig a városi tanácsház nagy termében tartatott meg. Alkalmunk volt a tanácskozásra meghívottak névsorát látni; mintegy száz-an voltak helyből és vidékről, Erdély különböző részeiből meghíva, kiknek $\frac{1}{4}$ része jelent meg s vett részt a gyűlés tárgyalásaiban.

Az „Erdélyi Gazda” 1-ső számában jelezve volt, hogy ezen alakító gyűlés megtartása küszöbön áll s az alapszabályok tervjavaslatának elkészítése 5 tagu bizottságra bízott. Ezt a tervezetet Dávid Antal, Zeyk József ur derék jószágigazgatója olvasta fel s úgy miként szövegében megállítatott: melléklet gyanánt, jelen számmal veszik e lapok olvasói.

Nekünk alig lehet valami hozzátenni valónk s legfőnnebb azon pont fontosságára hívjuk fel termelőink figyelmét, hol a részvényes tagok borkezelési joga, minden 5 részvény után 100 veder erejéig, van kimondva. Ez biztos tartalékul szolgál egyszersmind az egyletnek is, hogy nagyobb megrendelések alkalmával, szükség szerint, ezen saját pincze-mesterei által kezeltetett s általa kifogástalannak ismert borokat megvásárolja, anélkül, hogy tökéje fekünnék benne.

A tárgyalások végeztével ott a helyszínen mindjárt 65,000 frt jegyeztetett alá, s ennek 10 százaléka rögtön le is fizetett Tauffer Ferencz ur kezéhez. Érdekesnek tartjuk az aláírók névsorának s a fizetett összegeknek közlését: b. Apór Károly 100 frt, gr. Bánffy György 500 frt, b. Bánffy Zoltán 300 frt, b. Bornemisza János 500 frt, Dávid Antal 500 frt, b. Kemény Géza 100 frt, Máriaffi Albert 500 frt, Paget János 500 frt, id. gr. Teleki Domokos 500 frt, gr. Teleki Ká-

*) Valamennyit sorban közölni fogjuk.

roly 500 frt, gr. Teleki Gusztáv 1000 frt, id. gr. Teleki Sámuel 500 frt, Zeyk József 500 frt, b. Wesselényi Béla 500 frt.

Miként halljuk: az igazgatóság ideiglenes elvállalására Dávid Antal van felszólítva. — 6

Egyveleg.

B. EÖTVÖS JÓZSEFET

a nemzet nagy halottját, sirassuk el mi is.

... „Nem lehet oly sokat sirnunk
Mennyit ő megérdemel!“ ...

* Id. Gálfi Sándor, Udvarhelyszék egyik alkirálybírája, élete 61-dik évében, febr. 3-kán Demeterfalván meghalt. A székely népkölteményeknek buzgó gyűjtője volt; lapunk is egy érdemes levelezőt veszített benne. Béke poraira!

* A múzeum-egylet közgyűlése febr. 27-kén délelőtt 9 órakor lesz, a városi tanácsház nagy termében.

≈ Orbán Tódor m.-n.-csáni lakos fia Simeon folyó év január 9-kén, a nevezett községben levő 59. számú háza megett ásott pityóka-gödörben egy az esőviztől félig kimosott csuprot talált, a melyben mintegy 700 db. ezüst pénz volt. A derék földész, ottani gazdatiszt t. Ébner Sándor urtól figyelmetve csaknem az egész leletet, a melyben II. Lajos, I. Ferdinánd, II. Miksa, II. Rudolf, II. Mátyás, II. Ferdinánd magyar királyok, Báthori Gábor és Bethlen Gábor erdélyi fejedelmek, I. Ulászló cseh király, I. Sándor, III. Kázmér és III. Zsigmond lengyel királyok garasai és dénárjai 1526-tól 1624-ig terjedő évekből voltak összevegyítve, béhozta a múzeumhoz, meghatározás és megvizsgálás végett, úgy, hogy annak részletes leírása a régészeti leletek krónikájában közölhető lesz. Dicséret és köszönet a derék embernek, a ki első hallgatott értelmes ember szavára, s az által nem csak a tudománynak, hanem magának is hasznot szerzett. Köszönet különösen Ébner urnak is szíves közbenjárásáért. Bár követnék minél többen szép példáját! — Közöltük, mint első eredményét az első számunkban olvasható felszólításnak.

* Az erdélyrészi erdők és folyók érdekében. Tapasztaltatván, hogy úgy a magán, valamint nevezetesen a kincstári erdő és mezőbirtok iránti háborítások s kihágások némely vidéken oly mértékben szaporodnak, hogy azoknak csak szigoru erélylyel lehetend elejét venni; tapasztaltatván továbbá, hogy az erdélyi folyókon, nevezetesen pedig a Maroson járó tutajok ellen üzött erőszakoskodások, mint p. jogellenes díjbeszedések stb. napról napra szaporodnak; tapasztaltatván végre, hogy e sajnos események indokai nem annyira szabályok hiányában, mint inkább azon körülményekben rejlenek, hogy Erdélyben még fennálló szabályok az illető hatóságok részéről nem mindig alkalmaztatnak kellő szigorral: addig is, míg újabb vízi, mező- s erdőtörvény, törvényhozás útján fog hozatni, a belügyminiszter felhívja a törvényhatóságok közönségeit, hogy alattas közegeiket felelősség terhe alatt oda útasítsák, miszerint a törvényhozás e részbeni intézkedéseig az Erdélyben még hatályos idevágó rendeleteket, nevezetesen pedig az erdőtörvényt szigoruan alkalmazzák; csak így lehetvén a vagyon biztonságát veszélyeztető nagy mérvű kihágásokat sikeresen meggátolni.

* Uj levelezési és postautalvány lapok

jönnek forgalomba febr. 15-ikén kezdve, melyeken a magyar és német szöveg egyesítve van. A régi levelezési lapok elhasználatásának határideje márczius vége.

* Azon vedreket, melyekből ragályos betegségben lévő vagy volt lovak ittak, a honvédelmi minisztérium rendeletéből, szigoru felelősség terhe alatt el kell égetni.

Lapunk mai száma mellett küldjük szét az erdélyi pincze-egylet alapszabálytervezetét és Tauffer Ferencz magárjegyzékét.

Időjárás.

Február hó derült idővel, keleti szél lengése mellett, a légsulymérő magas állásával és 10·8 R. foknyi hideggel kezdődött. 2-kán szinte derült, a hideg reggel még 2 fokkal növekedett. 3-kán délkeletre fordulván a szél, reggel köd képződött, mely déltájt felszállván, borult időt okozott, a közép légmérséklet a fagyponat alatt: 8·2 R. foknyi vala. 4-kén reggel és estve borongó, délben derült szép napfényvel: 5 foknyi hideggel. 5-kén borult, reggel keveset havazott, a hideg enyhülni kezdett, de a higany mégis egész nap a fagyponat alatt: 1. R. fokot jelzett, éjjel ismét kevés havazás. 6-kán délkeleti széllel borult, reggel kevés havazás, déltájt olvadás állott be kevés esővel, 1 és 1/2 foknyi meleggel. 7-kén délkeleti széllel borult, reggel és estve 1, délben 3 foknyi meleg. 8-kán borult, éjszakra fordulván a szél, a hideg újra növekedett, a higany a hőmérőben reggel a fagyponat alá: 6·3, délben: 7·5, estve: 9·8 R. fokra csökkent. 9-kén reggel borult: 10·5 foknyi hideg, délután a láthatár rövid időre felderült, szép napfényvel: 8·6 foknyi hideggel, estve borult: 9 fok hideg. 10-kén borult, a közép hideg: 6 fokot tett, éjjel kevés havazás. 11-kén reggel délnyugati széllel borult: 6·4 foknyi hideg, délben borongó, szép napfényvel, estve borult. 12-kén reggel borult, délután borongó. A túruralgó szél délkeleti volt.

Kolozsvárt, febr. 13-iki hetivásár: tisztabuza 3 frt legszebb, elegyes 2 frt 40 kr., rozs 1 frt 80 kr., zab 1 frt 10 kr., pityóka 1 frt 20 kr., árpa 1 frt 60 kr., lud darabja 1 frt 40 kr., pujska 1 frt 50 kr., récze 40 kr., csirke párja 1—1 frt 20 kr., tojás 5 darab 10 kr. (Nagy véka.)

Nyiltposta.

6) F. J. urnak, Bölönben. Becses soraira tüzetesen fogunk válaszolni. 7) R.-nek, Vásárhelyt. A kiadó hivatal a teljes példányt küldi. 8) M. K.-nak, Szilváson. A kért szőlővesszőkre biztosan számíthatsz. 9) F. A.-nek, Ozd. Csak 13-dikán érkezett; a bizományok egy része elintézve; a többi közelebből. 10) T. J.-nek. Vingárd. Örvendünk a találkozásnak; a példányt meg van indítva. 11) F. E. urnak, O.-Kocsárd. A küküllőmegyei gazd. egylet újságát év kezdete óta, Dicső-Szent-Mártonba utalva, küldöttük. 12) A Csánból érkezett mindkét ciklik jó; közölni fogjuk.

TARTALOM: A gombák tápértéke. — Fény hatása a keményítő képződésre. — Borászati közlemények VIII. (karó helyett drot). — Ruländer, olasz és rajnai rizling s traminer. — Társalgó: Választ. gyűlés jan. 2. (vége). — Rendkívüli gyűlés jan. 9. — Küküllőm. gazd. egylet (I. közgyűlés; II. természetesre ajánlott gyümölcsfajok). — Gyümölcs izelés VIII. — Borke-reskedő társulataink. — Levelezés. — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi ár. — Nyilt posta.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.